

[B] **HET JAPANERTJE ZORGT VOOR ZEN.
DEBUUTROMAN VAN KAREL OSSTYN**

“Product placement” heet de nieuwste hype in het reclamewereldje: je sponsort als bedrijf een film, tv-serie of boek in ruil voor het vermelden van de merknaam van je product. In de Vlaamse *telenovela LouisLouise* bijvoorbeeld lijkt het tijdschrift dat op de fictieve redactie gemaakt wordt verdacht veel op een bekend mannenblad en is tijdens de pauzes van de redacteurs een bepaald merk koffie telkens nadrukkelijk in beeld. Maar er zijn ook voorbeelden in de literatuur. Herman Brusselmans liet zijn geliefde motor met naam en toenaam een belangrijke rol spelen in zijn boek *De kus in de nacht* en van Pieter Aspe is bekend dat hij een centje bijverdient door zijn personages niet zuinig zijn favoriete bier te laten consumeren. Iets soortgelijks vermoed je ook bij de debuutroman van Karel Osstyn: *Het Honda Jazz Knipselboek*. Wie denkt dat dit een swingend boek over jazzmuziek is, zit mis; een Jazz is een klein model van de Japanse autoconstructeur uit de titel. Behalve het feit dat deze wagen een prominente rol speelt in het verhaal, is het boek vooral een grote lofzang op dit karretje. Zo is het eerste hoofdstuk een nauwelijks verholen reclamefolder voor Honda’s kleinste. Het lijkt wel of Osstyn, jarenlang literatuurrecensent voor onder andere *De Standaard* en ook dit blad, eerder een carrière als copywriter dan als romanschrijver ambieert. In elk geval werken de liefdevolle beschrijvingen van het wagentje aanstekelijk, ook voor wie geen autofreak is, het verhaal daarentegen is vermakelijk, maar lijdt onder een aantal debutantenfoutjes.

Mike Stokman is een fervent Alfa-rijder. Die Italiaanse auto is vurig, straalt seks uit en gaat vooral hard, kortom: het is een machowagen. Wanneer hij met dit verlengstuk van zijn mannelijkheid een ongeval krijgt, wordt een reeks gebeurtenissen in gang gezet die zijn leven overhoop zullen halen. Wat aanvankelijk duidelijk lijkt — de tegenpartij heeft een overtreding begaan, even formulieren invullen en verder geen gezeur — draait uit op een totale chaos. De bestuurster die hem ramde, blijkt namelijk niet verzekerd en is bovendien nog eens Franstalig, wat de communicatie er niet makkelijker op maakt. Tot overmaat van ramp blijkt zijn garage

drie weken gesloten zodat de Alfa niet meteen hersteld kan worden. Wel krijgt hij een vervangwagen, een Honda Jazz. De garagehouder schaamt zich voor dit “rugzakje” en ook bij Mike is het geen liefde op het eerste gezicht, maar gaandeweg wordt hij echt verliefd op het “jazzke”, zoals hij het wagentje vertederd begint te noemen. Hij houdt er zelfs een soort dagboek over bij waarin hij zijn ervaringen met deze auto haast lyrisch bezingt.

Fragmenten uit dat “knipselboek” wisselen af met passages uit het leven van Mike. Al gauw wordt duidelijk dat het bestaan van het hoofdpersonage weerspiegeld wordt in de romanopbouw: de Honda Jazz is zowat het enige structurende gegeven. Wanneer het Mike te heet wordt (figuurlijk, maar ook letterlijk want het verhaal speelt in de bloedhete zomer van 2006) vlucht hij in zijn Jazz en wanneer de dingen uit de hand dreigen te lopen, komt hij in deze wagen tot rust. En er is wel meer in zijn leven waarop hij de greep lijkt te verliezen: de tegenpartij in het auto-ongeval begint hem te stalken, de man van zijn maitresse blijkt op de hoogte van hun geheime relatie en z’n puberende dochter ontwikkelt anorexia — maar telkens zorgt het japanertje voor zen. Hoe meer Mike verzoend raakt met de Honda Jazz die hem het gevoel geeft alles onder controle te hebben, hoe sterker zijn leven echter ontspoot. De contemplatieve houding waarvoor de auto zorgt, maakt immers ook een softie van Mike. In plaats van snel te rijden wil hij nu zo zuinig mogelijk onderweg zijn en genot vindt hij niet langer in een brullende motor, maar juist in de bijna geruisloze mechaniek van de Honda. En ook op menselijk vlak raakt Mike zijn viriele pantser kwijt. Zo blijken de vrouwen in zijn omgeving een steeds groter effect op hem te krijgen. Was hij er in het verleden nooit voor de kinderen, plots wordt hij een echte vader voor zijn dochter wanneer het meisje hem in vertrouwen neemt en blijkt dat haar eetstoornis een dieperliggende oorzaak heeft: de nieuwe partner van Mikes ex misbruikt haar. En ook zijn eigen nieuwe relatie, ooit gestart uit louter vleselijke verlangens, groeit uit tot een echte liefdesverhouding. En net het feit dat hij zachter en gevoeliger wordt, zal hem uiteindelijk nekken. Wanneer er een dode valt, laat Mike zich verleiden tot de intuïtieve oplossing van zijn vriendin in plaats van te vertrouwen op zijn eigen rationaliteit. Het leidt ertoe dat de Jazz, zijn steun en toeverlaat,

uiteindelijk de medeplichtige wordt die hem verraadt. De winst op emotioneel gebied gaat gepaard met een verlies van controle. En dat wordt allemaal in gang gezet door en gesymboliseerd in dat ene, sympathieke autootje.

Een recensent die schrijver wordt, dat is altijd spannend. Wie kritiek geeft en weet “hoe het moet”, wordt zelf extra streng beoordeeld. *Het Honda Jazz Knipselboek* is een amusant boek vol onverwachte wendingen, maar “een regelrecht suspenseverhaal”, zoals de flap belooft, is dit niet. Bovendien boet de roman aan geloofwaardigheid in door de vele ellende die Osstyn in hetzelfde personage laat samenkomen: een auto-ongeval, scheiding, overspel, anorexia, incest, de situatie van bejaarden, stalking, afpersing en moord. En dat allemaal in drie weken tijd; dat is toch wel te veel van het goede. Dat neemt niet weg dat Osstyn hier en daar een lucide kijk heeft op een aantal maatschappelijke problemen, niet in het minst op het ongebreidelde consumentisme en de milieuproblemen die daaruit voortvloeien. Die bespiegelende maatschappijkritische passages zijn van een grote essayistische kracht en behoren tot de sterkste van het boek. Waar Osstyn meer impliciet standpunten inneemt, zoals bijvoorbeeld met betrekking tot de communautaire problemen in België die geïllustreerd worden aan de hand van de tegenpartij (alleen al dat woord! Maar ook de clichétekening van de corrupte Waal), is hij te schematisch, te zwart-wit. Het neemt niet weg dat dit een aardig debuut is dat ondanks de vele taalslordigheden — een euvel waarmee de nieuwe Vlaamse uitgeverij Wever & Bergh ondertussen naam maakt — bijzonder vlot leest.

CARL DE STRYCKER

KAREL OSSTYN, *Het Honda Jazz Knipselboek*,
Wever & Bergh, Antwerpen, 2008, 248 p.
